

บทที่ 4

หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ โครงการพัฒนาชนบทกระทรวงสาธารณสุข

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณระหว่างงาน/โครงการพัฒนาชนบทที่ส่วนกลาง หรือกรม/กองที่เกี่ยวข้องจัดสรรให้จังหวัด โดยอาศัยแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อให้ทราบว่า การจัดสรรงบประมาณงาน/โครงการพัฒนาชนบทมีหลักเกณฑ์การจัดสรรที่เหมือนกันหรือที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายแผนงานในแต่ละกรม/กอง หรือบุคคลที่หัวหน้าฝ่ายแผนงานให้ทำการสัมภาษณ์แทน และบางส่วนรวบรวมจากเอกสารกรอบแนวทางการประสานแผนพัฒนาจังหวัด (กชช.6) ดังนี้

1. งานสาธารณสุขมูลฐาน ในเขตชนบทและงานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดบริการสาธารณสุข

เป็นงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในความรับผิดชอบของกองสาธารณสุขมูลฐาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มีกิจกรรมดังนี้ การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัคร (อสม.) หรือการยกระดับผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) อบรมอสม.ใหม่ การศึกษาดูงานระหว่างหมู่บ้าน การนิเทศงานระดับต่าง ๆ การอบรมอสม. ต่อเนื่อง การสนับสนุนการจัดบริการสาธารณสุขมูลฐานของชุมชน

หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณจะแยกตามกิจกรรม เช่น

- 1.1 การยกระดับผสส.เป็นอสม. จะพิจารณาจากข้อมูลจำนวน ผสส.ที่ปฏิบัติงานอยู่นอกศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ในแต่ละจังหวัด โดยเป็น ผสส.ที่ยังคงปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันและ ผสส.ในหมู่บ้านที่ยังไม่มีการตั้ง ศสมช.
- 1.2 การอบรมอสม.ใหม่ จะพิจารณาสำหรับหมู่บ้านที่ประกาศเป็นหมู่บ้านตั้งใหม่ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย
- 1.3 การศึกษาดูงานระหว่างหมู่บ้าน จะพิจารณาจากหมู่บ้านที่ยังไม่มีการจัดตั้งศสมช. และหมู่บ้านที่มีการจัดตั้ง ศสมช.แล้ว แต่จำเป็นต้องศึกษาดูงานเพิ่มเติม
- 1.4 การนิเทศงาน จะพิจารณาจากจำนวนสถานบริการในหมู่บ้านที่เปิดดำเนินการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในกรอบแนวทางการประสานแผนด้านสาธารณสุข (กชช.6) ในแต่ละปี
- 1.5 การอบรมอสม.ต่อเนื่อง จะพิจารณาสำหรับ อบรมอสม. ในหมู่บ้านที่ได้รับการ

สนับสนุนการจัดตั้งศสมช. ในปี 2535 - 2537 และ อสม. ในหมู่บ้านใหม่ที่เป็นเป้าหมายโครงการสุขภาพดีถ้วนหน้าอย่างน้อยสถานีนามียละ 1 แห่ง

1.6 การสนับสนุนการจัดบริการสาธารณสุขมูลฐานของชุมชน ยึดเกณฑ์การจัดสรรเช่นเดียวกัน กิจกรรมการอบรม อสม. ต่อเนื่อง

1.7 การจัดตั้งศสมช. ใหม่ จะสนับสนุนเฉพาะคำวัสดุและครุภัณฑ์ทางการแพทย์ ในศสมช. ที่จะจัดตั้งใหม่ในปี 2538

1.8 การประชุมคปสอ. เมืองและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของเทศบาล จะจัดสรรสำหรับการประชุมสัมมนา คปสอ. เมือง และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของเทศบาลที่รับผิดชอบงานสาธารณสุขมูลฐาน

2. งานสุศึกษา

เป็นงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในความรับผิดชอบของกองสุศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งลักษณะของงานจะเป็นงานสนับสนุนการดำเนินงานสุศึกษาและประชาสัมพันธ์ มีกิจกรรมดังต่อไปนี้ ดำเนินงานสุศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในปัญหาเร่งด่วนผลิตสื่อสุศึกษาท้องถิ่นตามปัญหาสาธารณสุขของท้องถิ่น การรณรงค์ทางด้านสาธารณสุขของจังหวัด การเผยแพร่และให้สุศึกษาทางสื่อมวลชน การประชาสัมพันธ์งานสาธารณสุข กิจกรรมหอกระจายข่าว

หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ เป็นเกณฑ์รวมที่ครอบคลุมทุกกิจกรรม คือ จะพิจารณาตามขนาดของจังหวัด เช่น จังหวัดที่กำหนดให้เป็นจังหวัด ก. จังหวัด ข. ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย โดยใช้จำนวนประชากร ขนาดพื้นที่ จำนวนสถานบริการและขนาดหน่วยงานบริการสาธารณสุขมาเป็นเกณฑ์การแบ่งขนาด ในปี 2537 จัดสรรเงินงบประมาณให้จังหวัด ก. 120,000 บาท จังหวัด ข. 80,000 บาท ส่วนกิจกรรมหอกระจายข่าวซึ่งมีเกณฑ์จัดสรรแยกไปคือ จะพิจารณาจัดสรรตามจำนวนหอกระจายข่าวในแต่ละจังหวัด โดยคิดสัดส่วนร้อยละ 40 จากจำนวนที่ขอมตามแผนพัฒนาจังหวัด

3. งานบริการสาธารณสุขระดับอำเภอ

เป็นงานด้านการรักษาพยาบาล อยู่ในความรับผิดชอบของกองสาธารณสุขภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มีกิจกรรมดังต่อไปนี้ การก่อสร้าง/ปรับปรุงโรงพยาบาลชุมชน การจัดหาครุภัณฑ์ให้กับโรงพยาบาลชุมชน

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณ แยกไปตามกิจกรรม เช่น

3.1 กิจกรรมการก่อสร้างโรงพยาบาลชุมชนใหม่ จะพิจารณาจากเป้าหมายจำนวน

เตียงโรงพยาบาลชุมชนที่ควรเพิ่มเป็นรายจังหวัดในช่วงแผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 7 โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ คือ จำนวนประชากร อัตราหมู่บ้านล้าหลัง อัตราความครอบคลุมบริการ ผู้ป่วยใน ความนิยมใช้โรงพยาบาล

3.2 กิจกรรมการยกฐานะโรงพยาบาล จะพิจารณาจากปัจจัยเหมือนกับกิจกรรมก่อสร้างโรงพยาบาลชุมชนใหม่ แต่มีปัจจัยที่แตกต่างคือ อัตราการครองเตียง การเข้าถึงบริการ ความต้องการและการสนับสนุนของประชาชนในท้องถิ่น และการอยู่ในเส้นทางขนส่งต่อผู้ป่วยหรือเหตุผลอื่น ๆ

3.3 กิจกรรมการปรับปรุงโรงพยาบาลชุมชนเดิม ใช้เกณฑ์พิจารณาจากส่วนขาดสิ่งก่อสร้างและความจำเป็นเร่งด่วนของแต่ละจังหวัด

3.4 กิจกรรมการจัดหาครุภัณฑ์จะแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ รายการครุภัณฑ์สำหรับโรงพยาบาลชุมชนขนาด 10เตียงใหม่ รายการครุภัณฑ์สำหรับโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 หรือ 60 เตียงยกฐานะ และรายการครุภัณฑ์สำหรับโรงพยาบาลชุมชนเดิม ดังนี้คือ

3.4.1 โรงพยาบาลชุมชนที่สร้างใหม่และโรงพยาบาลที่ยกฐานะ จะจัดสรรครุภัณฑ์เป็นชุดรายการสำหรับโรงพยาบาลแต่ละขนาด

3.4.2 โรงพยาบาลชุมชนเดิม จะใช้เกณฑ์ตามลำดับดังนี้ คือ ลำดับแรกพิจารณาจากส่วนขาดจากจำนวนที่กำหนดสำหรับโรงพยาบาลชุมชนแต่ละแห่งแต่ละขนาด หรือเป็นการพิจารณาตามหลัก basic requirement ลำดับสองพิจารณาจากความสามารถในการพึ่งพาตนเอง โดยดูยอดเงินบำรุงคงเหลือต่อเตียงโดยเฉลี่ย และลำดับสุดท้ายพิจารณาจากผลงานคือ จำนวนครั้งของผู้มารับบริการ จำนวนผู้ป่วยนอกทั้งหมดของจังหวัด จำนวนวันของผู้มารับบริการ ผู้ป่วยในทั้งหมดของจังหวัด

4 งานบริการสาธารณสุขระดับตำบลและโครงการทศวรรษแห่งการพัฒนาสถานีอนามัย

เป็นงานด้านการรักษาพยาบาล อยู่ในความรับผิดชอบของกองสาธารณสุขภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ การก่อสร้างสถานีอนามัยใหม่ การยกฐานะสถานีอนามัยเดิมเป็นสถานีอนามัยขนาดใหญ่ การก่อสร้างปรับปรุงสถานีอนามัยเดิม การจัดหาครุภัณฑ์

หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณจะแยกตามกิจกรรม เช่น

4.1 การก่อสร้างสถานีอนามัยใหม่ จะพิจารณาจากตำบลเดิมหรือตำบลตั้งใหม่ที่ยังไม่มีสถานีอนามัย จำนวนประชากรในตำบลมีมากกว่า 7,000 คน และมีสถานีอนามัยรับผิดชอบเพียงแห่งเดียว นอกจากนั้นยังมีเกณฑ์ประกอบอื่น ๆ คือ ความร่วมมือของชุมชน ความพร้อมของระบบสาธารณสุขปึกอ อัตราหมู่บ้านล้าหลัง พื้นที่เป้าหมายเฉพาะ

4.2 การยกฐานะสถานเอนามัยเดิมเป็นสถานเอนามัยขนาดใหญ่ขึ้น สถานเอนามัยที่จะยกฐานะจะต้องเป็นสถานเอนามัยที่อยู่ในชุมชนที่เป็นศูนย์กลางของตำบลนั้นรวมทั้งตำบลข้างเคียง โดยมีความเหมาะสมทางภูมิศาสตร์และการคมนาคม ตลอดจนมีปริมาณงานของสถานเอนามัยมากเพียงพอที่จะรองรับการเป็นสถานเอนามัยขนาดใหญ่ได้

4.3 การจัดหาครุภัณฑ์ จะจัดสรรให้กับสถานเอนามัยที่สร้างใหม่และสถานเอนามัยเดิมที่ได้รับการปรับปรุงเป็นสถานเอนามัยขนาดใหญ่สำหรับการจัดสรรครุภัณฑ์ทดแทน/เพิ่มเติมจะจัดสรรให้กับสถานเอนามัยเดิมที่มีส่วนขาดครุภัณฑ์จากกรอบมาตรฐานหรือครุภัณฑ์เดิมซึ่งชำรุดใช้การไม่ได้

5. งานสนับสนุนการบริการสาธารณสุขทางวิทย์

เป็นงานด้านการรักษาพยาบาล อยู่ในความรับผิดชอบของกองช่างบำรุง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มีกิจกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ จัดตั้งสถานีวิทย์แม่ข่ายในโรงพยาบาล และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จัดตั้งสถานีวิทย์แม่ข่ายใหม่ที่สถานเอนามัย จัดตั้งสถานเอนามัยแม่ข่ายและลูกข่ายที่โรงพยาบาลและสำนักงานสาธารณสุขชุมชน (ในพื้นที่ภูเข) จัดตั้งสถานีวิทย์ตามโรงพยาบาลบนเส้นทางหลวงพร้อมทั้งติดตั้งวิทย์คมนาคมรพพยาบาลในโรงพยาบาลนั้น ๑.ติดตั้งเครื่องวิทย์คมนาคมชนิดมือถือที่โรงพยาบาลชุมชน ฝึกรอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสถานีวิทย์แม่ข่าย ฝึกรอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสถานีวิทย์ลูกข่ายใหม่ ฝึกรอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเครื่องวิทย์ในเขตพื้นที่ภูเข ฝึกรอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสถานีวิทย์ที่โรงพยาบาลบนเส้นทางหลวง และผู้รับผิดชอบรพพยาบาลในโรงพยาบาลนั้นๆ ฝึกรอบรมผู้ใช้เครื่องวิทย์คมนาคมชนิดมือถือ(แพทย์/พยาบาล) อบรมฟื้นฟูเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสถานีวิทย์เดิม เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณตามกิจกรรมเหล่านี้ จะจัดสรรตามเป้าหมายที่กำหนดมาจากแผนพัฒนาสาธารณสุข 5 ปี

6. งานควบคุมโรคติดต่อที่ ให้อมคุ้มครองกัน ได้

เป็นงานด้านควบคุมและป้องกันโรค อยู่ในความรับผิดชอบของกองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคติดต่อ มีกิจกรรม คือ การให้บริการวัคซีนแก่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ วัคซีนบีซีจี ดีทีพี โปลิโอ หัด และตับอักเสบบี เกณฑ์การจัดสรรจะพิจารณาจากเป้าหมายในแต่ละจังหวัด ซึ่งเป้าหมายนี้จะกำหนดโดยใช้จำนวนและโครงสร้างประชากรกลางปีเป็นฐานประชากรที่คาดคะเน แล้วคูณกับอัตราเพิ่ม ซึ่งอัตราเพิ่มคิดจากแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรย้อนหลัง 5 ปี เมื่อได้เป้าหมายของจำนวนและโครงสร้างประชากรในแต่ละจังหวัดแล้ว จึงนำมากำหนดปริมาณวัคซีนที่จะต้องจัดสรร ดังนั้น งบประมาณสำหรับเวชภัณฑ์ จึงได้จากประมาณการวัคซีนที่ได้จากเป้าหมาย คูณกับราคามาตรฐานของวัคซีนแต่ละชนิด หลังจากนั้นจะพิจารณาจากคำขอของจังหวัด (กชช.3) ถ้าเป้าหมายใกล้เคียงกันก็จะพิจารณาจัดสรรให้ตามที่จังหวัดขอมา ซึ่ง

ส่วนใหญ่เป้าหมายที่ได้จากการประมาณการมักจะใกล้เคียงกัน แต่ถ้าแตกต่างกันมากก็จะพิจารณาผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาด้วย ทั้งนี้ กองโรคติดต่อทั่วไปจะจัดสรรเป็นเวชภัณฑ์แทนตัวเงินให้แก่จังหวัด

7. งานควบคุมโรคติดต่อทั่วไป

เป็นงานด้านควบคุมและป้องกันโรค อยู่ในความรับผิดชอบของกองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคติดต่อซึ่งแยกออกเป็น 2 งาน คือ งานควบคุมโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคนหรืองานควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า และงานควบคุมโรคติดต่อทางอาหารและน้ำ

7.1 งานควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า มีกิจกรรมดังนี้ การป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในคน การส่งหัวสัตว์ตรวจวินิจฉัยหาเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าฉีดยาคุมกำเนิดสุนัข ให้สุนัขศึกษาเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณเป็นเกณฑ์ที่กำหนดโดยรวม คือ พิจารณาจาก จำนวนสุนัขเพศเมียวัยเจริญพันธุ์อายุระหว่าง 6 เดือนถึง 7 ปีในแต่ละจังหวัด เพื่อนำมาคิดเป้าหมายในการฉีดยาคุมกำเนิดสุนัข นอกจากนี้ยังพิจารณาจัดสรรตามจำนวนสถานบริการระดับโรงพยาบาล ชุมชนและสถานเอนามัย จะจัดสรรเท่ากันในแต่ละสถานบริการ

7.2 งานควบคุมโรคติดต่อทางอาหารและน้ำ มีกิจกรรมดังนี้ ให้บริการรักษาผู้ป่วยอุจจาระร่วง โดยใช้ผงน้ำตาลเกลือแร่ เกณฑ์การจัดสรร จะจัดสรรตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในกรอบแนวทางฯ (กชช. 6) ซึ่งในแต่ละปีไม่เท่ากัน เช่น ในปี 2537 กำหนดเป้าหมายร้อยละ 50 ของจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี คูณด้วย 2 ทั้งนี้ กองควบคุมโรคติดต่อทั่วไปจะจัดสรรเป็นผงน้ำตาลเกลือแร่แทนตัวเงิน ส่วนกิจกรรมสนับสนุนผงน้ำตาลเกลือแร่กองทุนยาในตำบลนั้น ให้กองทุนยาฯ ทุกแห่งสั่งซื้อผ่านสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยให้แต่ละจังหวัดพิจารณาจัดซื้อเอง

8. งานควบคุมไข้มาลาเรีย

เป็นงานด้านควบคุมและป้องกันโรคอยู่ในความรับผิดชอบของกองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคติดต่อ มีกิจกรรมและหลักเกณฑ์การจัดสรรดังนี้ กิจกรรมการเจาะโลหิต การรักษาขั้นต้น การรักษาหายขาด ซึ่งเกณฑ์การจัดสรรจะพิจารณาจากเป้าหมายของแต่ละจังหวัด คำนวณจากค่าเฉลี่ยของผลงานในระยะ 3 ปีที่ผ่านมาว่ามีทั้งหมดจำนวนกี่ราย ส่วนกิจกรรมการรักษาขั้นต้น จัดสรรตามเป้าหมายประมาณร้อยละ 60 ของผู้ที่ได้รับการเจาะโลหิต

ทั้งนี้ กองควบคุมโรคติดต่อทั่วไปจะจัดสรรเป็นวัสดุอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ ผ่านหน่วยมาลาเรียในพื้นที่ มิได้จัดสรรเป็นเงินงบประมาณให้จังหวัด

9. งานควบคุมใช้เลือดออกและงานควบคุมใช้สมองอักเสบ

เป็นงานด้านควบคุมและป้องกันโรค อยู่ในความรับผิดชอบของกองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคติดต่อกิจกรรมและหลักเกณฑ์จัดสรรงบประมาณ แยกในแต่ละงานดังนี้

9.1 งานควบคุมใช้เลือดออก มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ การสำรวจและควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย การสำรวจและควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในสถานศึกษาด้วยสารเคมี หลักเกณฑ์การจัดสรร จัดสรรตามเป้าหมายจังหวัดที่มีอัตราป่วยเฉลี่ยด้วยโรคใช้เลือดออกสูง และพื้นที่ที่เสี่ยงการติดโรค โดยมีดัชนีความชุกชุมของยุงลายสูง

9.2 งานควบคุมใช้สมองอักเสบ มีกิจกรรมดังนี้ การควบคุมยุงพาหะด้วยสารเคมี ในหมู่บ้านที่เสี่ยงต่อโรคสูง การฉีดวัคซีนใช้สมองอักเสบ เกณฑ์การจัดสรรจะพิจารณาจากจำนวนหมู่บ้านที่เสี่ยงต่อโรคสูง เป็นหมู่บ้านที่มีรายงานโรคใช้สมองอักเสบ 2 ใน 3 ปีที่ผ่านมา และจัดสรรเฉพาะ 28 จังหวัดที่มีอัตราป่วยเฉลี่ยในแผนฯ 6 สูงกว่า 1/100,000

10. งานควบคุมโรคเท้าช้าง

เป็นงานด้านควบคุมและป้องกันโรค อยู่ในความรับผิดชอบของกองควบคุมโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคติดต่อ มีกิจกรรมดังนี้ การค้นหาผู้ป่วย การรักษาผู้ป่วย เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณขึ้นอยู่กับเป้าหมายแต่ละจังหวัด โดยเป้าหมายคิดร้อยละ 60 ของประชากรแต่ละหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่เสี่ยงสูง ทั้งนี้กองโรคติดต่อทั่วไปจะจัดสรรเป็นตัวแทนและเวชภัณฑ์

11. งานควบคุมโรคทอนอพยาธิลาไล้

เป็นงานด้านควบคุมและป้องกันโรค อยู่ในความรับผิดชอบของกองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคติดต่อมีกิจกรรมและเกณฑ์การจัดสรร ดังต่อไปนี้

11.1 กิจกรรมการรักษามวลชน (mass treatment) แก่เด็กเรียนชั้นประถมศึกษา จะจัดสรรตามเป้าหมาย โดยเป้าหมายกำหนดให้ครอบคลุมประชากรนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

11.2 กิจกรรมการรักษามวลชน (mass treatment) แก่ประชาชนอายุ 2 ปีขึ้นไป จะจัดสรรตามเป้าหมายประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไปให้ครอบคลุมร้อยละ 80

11.3 กิจกรรมการรักษาประชาชนที่ตรวจจู่จภาวะพบไชพยาธิลาไล้ จะจัดสรรให้กับทุกพื้นที่ที่มีการควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ

ทั้งนี้กองควบคุมโรคติดต่อจะจัดสรรเป็นทั้งตัวแทนและเวชภัณฑ์

12. งานควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ

เป็นงานด้านควบคุมและป้องกันโรค อยู่ในความรับผิดชอบของ กองโรคติดต่อกรม

ควบคุมโรคติดต่อโดยมีกิจกรรมและหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณดังนี้

12.1 กิจกรรมตรวจสุขภาพประชาชนเพื่อค้นหาผู้ป่วยพยาธิใบไม้ตับ จะทำการตรวจให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่ระบุคือ พื้นที่ 17 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและ 4 จังหวัดภาคกลางที่มีจำนวนประชาชนตรวจพบพยาธิใบไม้ตับสูง

12.2 กิจกรรมการรักษาผู้ป่วยโรคพยาธิใบไม้ตับ จะจัดสรรให้ทุกจังหวัดที่มีประชาชนตรวจพบพยาธิใบไม้ตับ

12.3 กิจกรรมเร่งรัดการให้สุขศึกษาประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนมีพฤติกรรมทางด้านสุขภาพที่ถูกต้อง ซึ่งจะจัดสรรให้เฉพาะ 17 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและ 4 จังหวัดภาคกลาง

ทั้งนี้ ส่วนกลางจะจัดสรรงบประมาณเป็น เวชภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ สื่อสุขศึกษา แทนตัวเงินทั้งหมด

13. งานควบคุมโรคเรื้อน

เป็นงานด้านควบคุมและป้องกันโรค อยู่ในความรับผิดชอบของ กองโรคเรื้อน กรมควบคุมโรคติดต่อ มีกิจกรรมและหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณดังนี้

13.1 กิจกรรมการค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อน เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณขึ้นอยู่กับจำนวนเป้าหมายซึ่งกำหนดไว้ในกรอบแนวทางฯ(กชช.6) ในแต่ละปี เช่น ในปี 2537 จำนวนเป้าหมายคือ ร้อยละ 80 ของจำนวนผู้สัมผัสโรคทั้งหมดที่ขึ้นทะเบียน

13.2 กิจกรรมการติดตามบำบัดรักษาผู้ป่วยโรคเรื้อน จัดสรรตามจำนวนผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ขึ้นทะเบียนรักษาทั้งหมดในปีที่ผ่านมา

ทั้งนี้ส่วนกลางจะจัดสรรงบประมาณเป็นทั้งตัวเงินและ เวชภัณฑ์โดยผ่านศูนย์โรคเรื้อนเขต

14. งานควบคุมวัณโรค

เป็นงานด้านควบคุมและป้องกันโรค อยู่ในความรับผิดชอบของ กองวัณโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ มีกิจกรรมและเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

14.1 กิจกรรมการค้นหาผู้ป่วย จะจัดสรรงบประมาณโดยพิจารณาจาก จำนวนเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละปีตามกรอบแนวทางฯ(กชช.6) เช่น ปี 2537 กำหนดให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดในการค้นหาผู้ที่มีอาการสงสัย

14.2 กิจกรรมการวินิจฉัยโรค การจัดสรรงบประมาณขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ที่มีอาการสงสัย

14.3 กิจกรรมสุดท้ายการขึ้นทะเบียนและการรักษา การจัดสรรงบประมาณพิจารณา

จากอัตราการเกิดโรคในแต่ละจังหวัด

ทั้งนี้ กองทุนโรคจะจัดสรรงบประมาณทั้งที่เป็นตัวเงินและเป็นเวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งพิมพ์ โดยผ่านศูนย์วัดโรคเขต

15. งานควบคุมกามโรค

เป็นงานด้านควบคุมและป้องกันโรค อยู่ในความรับผิดชอบของกองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ มีกิจกรรมและหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

15.1 กิจกรรมการค้นหาผู้ป่วยหรือการตรวจโลหิตหมู่ จะจัดสรรตามจำนวนเป้าหมายของแต่ละจังหวัดขอมา โดยใช้ค่าเฉลี่ยผลงาน 3 ปีย้อนหลังมาคำนวณเป็นจำนวนเป้าหมาย สำหรับหน่วยงานที่ไม่มีผลงานย้อนหลัง 3 ปีให้ใช้จำนวนผู้ค้าประเวณีในเขตควบคุมที่สำรวจพบ ในช่วงปีที่ผ่านมา คูณด้วย 4 จะเป็นเป้าหมายขั้นต่ำในการตรวจโลหิตหมู่ในปีนั้น ๆ

15.2 กิจกรรมตรวจโลหิตหญิงมีครรภ์ จัดสรรตามจำนวนเป้าหมายร้อยละ 80 ของหญิงมีครรภ์ที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของสถานบริการสาธารณสุขทั้งหมดในจังหวัดเป็นเป้าหมายในแต่ละปี

15.3 กิจกรรมการตรวจรักษาผู้มารับบริการและกิจกรรมให้สุขศึกษา เกณฑ์การจัดสรรเหมือนกับกิจกรรมตรวจโลหิตหมู่

ทั้งนี้ กองทุนโรคจัดสรรค่ายาและเวชภัณฑ์ในรูปของเงินงบประมาณ และสนับสนุนเทคโนโลยีวัสดุวิทยาศาสตร์ที่จำเป็นรวมทั้งสื่อสุขศึกษาผ่านทางสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต

16. งานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

เป็นงานด้านป้องกันและควบคุมโรคอยู่ในความรับผิดชอบของกองโรคเอดส์ กรมควบคุมโรคติดต่อการจัดสรรงบประมาณสู่จังหวัดจะแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

16.1 ลักษณะที่ 1 จัดสรรเป็นตัวเงินคงที่ โดยจัดสรรให้แต่ละจังหวัดเท่า ๆ กันเพื่อสนับสนุนกิจกรรมงานวันโรคเอดส์ในแต่ละปี

16.2 ลักษณะที่ 2 จัดสรรให้ตามกิจกรรม ซึ่งจะมีหลักเกณฑ์ในการจัดสรรโดยรวม ดังนี้ ลำดับแรก จัดสรรตามสถานะการณ์การติดเชื้อหรืออัตราชุกของโรคซึ่งจะเน้นอัตราป่วยมากกว่าอัตราการติดเชื้อเนื่องจากอัตราป่วยแสดงให้เห็นถึงการรับภาระค่าใช้จ่ายที่มากกว่าการติดเชื้อ ลำดับที่ 2 พิจารณาจากผลงานในปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ ยังใช้นโยบายของกองโรคเอดส์หรือนโยบายรัฐมนตรีที่ต้องการเน้นหนักในบางพื้นที่ เช่น ปัจจุบันสถานการณ์โรคเอดส์ในภาคเหนือมีความรุนแรงมากกว่าภาคอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องสนับสนุนงบประมาณให้มากขึ้นซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณด้วย

17. งานบริการและพัฒนาการทันตสาธารณสุข

เป็นงานด้านส่งเสริมสุขภาพ อยู่ในความรับผิดชอบของกองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย มีกิจกรรมดังนี้ ทันตศึกษาและตรวจสุขภาพช่องปากแก่หญิงมีครรภ์ ให้บริการชุดหินน้ำลาย ทำความสะอาดช่องปาก ให้ทันตศึกษาเรื่องดูแลฟันลูกแก่มารดาที่พาบุตรมาคลินิกเด็กดี จัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันแก่เด็กอนุบาลและเด็กเล็กในศูนย์และ โรงเรียนอนุบาล จัดอบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลเพื่อเป็นวิทยากรในงานทันตสาธารณสุข จัดอบรมแก่ครูผู้รับผิดชอบงานเฝ้าระวังทันตสุขภาพทั่วประเทศ สนับสนุนให้กลุ่มโรงเรียนจัดอบรมแก่ครูประจำ ฯลฯ

หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ จะใช้หลักเกณฑ์การจัดสรรโดยรวมดังนี้ คือ ลำดับแรกพิจารณาจำนวนเป้าหมายที่เสนอขอตั้ง โดยเทียบกับข้อมูลในส่วนกลางมีอยู่ ลำดับที่ 2 ผลการดำเนินงานหรือผลงานในปีที่ผ่านมา ลำดับที่ 3 พิจารณาศักยภาพของแต่ละจังหวัด เช่น ถ้าหากจังหวัดใดมีผลงานดี ตั้งใจทำงานสามารถแก้ปัญหาได้ ก็จะได้รับ การจัดสรรงบประมาณมากกว่าจังหวัดอื่น ซึ่งจะเป็นผลมาจากการนิเทศงานและติดตาม ของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขตในแต่ละพื้นที่

18. งานบริการอนามัยเด็กวัยเรียน

เป็นงานด้านส่งเสริมสุขภาพ อยู่ในความรับผิดชอบของกองอนามัยเด็กวัยเรียน กรมอนามัย มีกิจกรรมดังนี้ อบรมผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัย อบรมผู้นำเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียน ให้บริการอนามัยโรงเรียน เฝ้าระวังภาวะการเจริญเติบโตในเด็กนักเรียนกลุ่มอายุ 5-14 ปี โดยครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แก้ปัญหาน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ในนักเรียน ฯลฯ

หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ จะใช้หลักเกณฑ์การจัดสรรโดยรวมดังนี้ คือ ลำดับแรก พิจารณาจากเป้าหมายในแต่ละกิจกรรม ซึ่งเป้าหมายนี้กำหนดมาจากแผนฯ 7 ลำดับ 2 พิจารณาจากผลงานในปีที่ผ่านมา กรณีบางจังหวัดที่ตั้งจำนวนเป้าหมายไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็จะจัดสรรงบประมาณให้เท่ากับที่ขอตั้ง แต่ละใช้ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขตกระตุ้น ลำดับ 3 พิจารณาจากข้อมูลพื้นฐาน เช่น ถ้าจังหวัดใดมีจำนวนโรงเรียนมากก็จัดสรรงบประมาณให้มากกว่าจังหวัดที่มีจำนวนโรงเรียนน้อยกว่า ลำดับที่ 4 พิจารณาจัดสรรตามปัญหาสาธารณสุข เช่น ถ้าจังหวัดใดมีนักเรียนน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมากย่อมจะ ได้รับงบประมาณมากขึ้น

19. งานสุขภิบาลอาหาร

เป็นงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและน้ำสะอาด อยู่ในความรับผิดชอบของกองสุขาภิบาลอาหาร กรมอนามัย มีกิจกรรมดังนี้ ปรับปรุงครัวชุมชนหรือการปรับปรุงสภาพการสุขาภิบาลอาหารในหมู่บ้านชนบท โครงการอบรมให้ความรู้แก่หมู่บ้านและชุมชนแออัด โครงการคุ้มครอง

ผู้บริโภคด้านสุขภาพอาหารในชนบท

เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณจะจัดสรรไปตามกิจกรรม ดังนี้

19.1 ปรับปรุงครัวชนบท จะพิจารณาจากเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น ในปี 2537 ทั่วประเทศตั้งเป้าหมายไว้ 3,750 หมู่บ้านก็จะกระจายไปในแต่ละหมู่บ้านตามหมู่บ้านหลักจะได้ราคาต่อหน่วย 5,800 บาท/หมู่บ้าน หมู่บ้านเครือข่ายจัดสรรให้ 4,000 บาทถ้าจังหวัดใดตั้งเป้าหมายเกินก็จะพิจารณาตัดทอนลง แต่ถ้าขอมาน้อยกว่าเกณฑ์ก็จะจัดสรรให้ตามที่ขอ เพราะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำงาน

19.2 กิจกรรมโครงการอบรมให้ความรู้แก่หมู่บ้านชุมชนแออัด จะจัดสรรตามเป้าหมาย เช่น ในปี 2537 เป้าหมายที่กำหนดไว้คือ จัดโครงการอบรมให้ความรู้แก่หมู่บ้านและชุมชนแออัด 120 ชุมชนทั่วประเทศ จากเป้าหมายทั้งประเทศก็จะกระจายเป็นส่วนไปแต่ละจังหวัด จังหวัดใดมีชุมชนแออัดมาก จำนวนเป้าหมายก็จะเพิ่มตามไปด้วย แต่งบประมาณที่จัดสรรให้แต่ละชุมชนจะให้เท่ากัน นอกจากนี้ยังพิจารณาศักยภาพหรืออัตรากำลังของฝ่ายสุขภาพในเขตเทศบาล ถ้าเทศบาลมีขนาดใหญ่ แสดงว่ามีอัตรากำลังมาก ความสามารถในการทำงานย่อมมากกว่าเทศบาลขนาดเล็ก จึงอาจพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้มากกว่า

19.3 กิจกรรมโครงการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพอาหารในชนบท จะจัดสรรให้กับหมู่บ้านที่มี ศสมช. จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ตามสัดส่วน ศสมช. ในแต่ละจังหวัด

20. งานสุขภาพสิ่งแวดล้อม

เป็นงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและน้ำสะอาด อยู่ในความรับผิดชอบของกองสุขภาพกรมอนามัย มีกิจกรรมดังนี้ การปรับปรุงสุขภาพสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านเป้าหมาย โดยสร้างคุ่มน้ำ ส้วมราดน้ำ ที่รองรับขยะ กรงดักหนู แมลงวัน แมลงสาป ประกวตบ้านตัวอย่าง หลุมซึม กิจกรรมอบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ช่างสุขภัณฑ์ กรรมการสภาตำบล เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณจะจัดสรรตามกิจกรรม ดังนี้

20.1 กิจกรรมการปรับปรุงสุขภาพสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านเป้าหมาย จะจัดสรรงบประมาณโดยพิจารณาจากจำนวนเป้าหมายการยกระดับหมู่บ้านสุขภาพกิจกรรมหลัก เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ตั้งเป้าหมายไว้ทั่วประเทศ 6,500 หมู่บ้าน หรือตำบลละ 1 หมู่บ้าน ดังนั้นเป้าหมายในแต่ละปีเฉลี่ยปีละ 1,300 หมู่บ้าน การจัดสรรจะกระจายไปตามสัดส่วนแต่ละจังหวัด ซึ่งจะพิจารณาโดยอาศัยเกณฑ์ประกอบดังนี้

20.1.1 จัดสรรให้ตามความต้องการของจังหวัด โดยพิจารณาจากค่าของงบประมาณประจำปี หรือ กชช. 3 ซึ่งถ้าจังหวัดไม่มีความต้องการโดยไม่เสนอขอมาก็จะไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ แต่ถ้าขอมาเกินเป้าหมายจะยึดสัดส่วนตามเป้าหมายแต่ละจังหวัดเป็นเกณฑ์

20.1.2 จัดสรรตามจำนวนหลังคาเรือน โดยคิดคำนวณตามจำนวนสัดส่วน หลังคาเรือนในแต่ละหมู่บ้าน

20.1.3 จัดสรรตามประสิทธิภาพการทำงานของแต่ละจังหวัดในปีที่ผ่านมา เช่น ถ้าจังหวัดใดทำการประมงงานช้า หรือราคาประมงสูงเกินไปและไม่สนใจแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจะทำให้ มีโอกาสได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยลง

20.1.4 นโยบายเน้นหนักของกรม ซึ่งในแต่ละปีไม่เหมือนกัน เช่นปี 2537 กรมอนามัยเน้นนโยบายสนับสนุนจังหวัดสุขภาพดีถ้วนหน้า 12 เขต(12 จังหวัด) ซึ่งเกณฑ์นี้จะมี น้ำหนักมากที่สุด

2.2 กิจกรรมอบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อบรมช่างสุขภัณฑ์ อบรมกรรมการสภาตำบล จะจัดสรรตามเป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายจะทำการเลือกมาจากหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้าน สุขาภิบาลหลัก

21. งานการจัดหาน้ำสะอาดในชนบท

เป็นงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและน้ำสะอาด อยู่ในความรับผิดชอบของ 2 หน่วยงาน แต่มีกิจกรรมต่างกัน คือ กองสุขาภิบาล และกองประปาชนบท กรมอนามัย

21.1 กองสุขาภิบาล มีกิจกรรมและเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณดังนี้คือ กิจกรรมก่อสร้างประปาขนาดเล็ก ขนาด ๘.30 ๘.33 ค.4/4.5 และถังเก็บน้ำฝนคอนกรีตเสริมเหล็ก เกณฑ์การจัดสรรจะพิจารณาจาก ความต้องการของจังหวัด และจังหวัดเน้นหนักเป็นพิเศษ เช่น จังหวัดภัยแล้งตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ซึ่งส่วนมากจะดำเนินการในพื้นที่ไม่เร่งด่วน ถ้าเป็นพื้นที่เร่งด่วนจังหวัดจะเสนอขอไปยัง โครงการพัฒนาจังหวัดแทน เพราะโครงการพัฒนา จังหวัดไม่สามารถกันเงินไว้ใช้เหลือมีได้ นอกจากนั้นในปี 2538 จะใช้ดัชนีน้ำเข้ามาเป็นเกณฑ์พิจารณาด้วย

21.2 กองประปาชนบท รับผิดชอบกิจกรรมก่อสร้างประปาขนาดใหญ่ หลักเกณฑ์ที่ใช้คือ พิจารณาจากความต้องการของจังหวัด พื้นที่ภัยแล้ง ความเป็นไปได้ทางอุทกธรณีวิทยาที่จะเจาะบ่อน้ำ ความเหมาะสมของพื้นที่ เช่น ในหมู่บ้านที่ต้องการก่อสร้างประปาขนาดใหญ่ นั้น มีไฟฟ้าหรือไม่ จำนวนแหล่งน้ำผิวดินหรือใต้ดินมีเพียงพอหรือไม่ ความสามารถของชุมชนที่จะ ต้องบำรุงรักษาต่อไป เพราะชาวบ้านต้องสมทบแรงงานในการก่อสร้างขานบ่อ และบำรุงรักษา เครื่องสูบน้ำมือโยกด้วยตนเอง ในอดีตที่ผ่านมางานนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจำนวนน้อย แต่ระยะหลัง 2-3 ปีมานี้ได้รับการสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น

22. งานโภชนาการ

เป็นงานด้านส่งเสริมสุขภาพ หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กองโภชนาการ กรมอนามัย มีกิจกรรมดังต่อไปนี้ ควบคุมโรคขาดสารอาหารไอโอดีน โรคโลหิตจาง แก้ไขปัญหาการขาดสารอาหารโปรตีนและพลังงานในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี อบรมแม่บ้าน อสม. ในงานปรับปรุงสุขาภิบาลอาหารในครัวชนบทหมู่บ้านหลัก ศูนย์โภชนาการเด็ก

เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ พิจารณา ดังนี้

22.1 กิจกรรมควบคุมโรคขาดสารอาหารไอโอดีน โรคโลหิตจาง การแก้ไขปัญหาคาดสารอาหารโปรตีนและพลังงานในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี จะจัดสรรตามความรุนแรงของปัญหาและขนาดของปัญหาในแต่ละพื้นที่ โดยดูจากรายงานสถานการณ์ของโรค และจัดสรรตามทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เช่นแผนฯ 7 มีนโยบายควบคุมโรคขาดสารไอโอดีนให้เหลือร้อยละ 10 นอกจากนี้ยังจัดสรรตามนโยบายของกรม เช่น องค์การยูนิเซฟกำหนดให้โรคขาดแร่ไอโอดีนเหลือร้อยละ 5 กรมอนามัยก็รับมาเป็นนโยบายและใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณด้วย

22.2 กิจกรรมอบรมแม่บ้านอสม. ในงานปรับปรุงสุขาภิบาลอาหารในครัวชนบทหมู่บ้านหลัก จะจัดสรรตามจำนวนหมู่บ้านหลักในแต่ละจังหวัด

22.3 กิจกรรมศูนย์โภชนาการเด็ก จัดสรรตามจำนวนเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งถูกกำหนดมาจากแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี

23. งานการบริการอนามัยแม่และเด็ก

เป็นงานด้านส่งเสริมสุขภาพ หน่วยงานที่รับผิดชอบคือกองอนามัยครอบครัว กรมอนามัย มีกิจกรรม ดังนี้ ให้บริการอนามัยแม่และเด็ก คัดเลือกและสร้างแม่ตัวอย่าง การพัฒนาสุขภาพแม่และเด็ก การอบรมแม่ตัวอย่าง

หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ แยกไปตามกิจกรรมดังนี้

23.1 กิจกรรมให้บริการอนามัยแม่และเด็ก จะจัดสรรให้กับตำบลที่มีผลงานอนามัยแม่และเด็กต่ำ ความครอบคลุมของบริการอนามัยแม่และเด็กยังไม่ถึงเป้าหมายและหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาระดับ 3

23.2 กิจกรรมการคัดเลือกและสร้างแม่ตัวอย่าง จะจัดสรรตามเป้าหมาย ประมาณร้อยละ 60-70 ของตำบลในแต่ละจังหวัด และดำเนินการคัดเลือกและสร้างแม่ตัวอย่างร้อยละ 30 ของแม่ที่มีอายุ 21-35 ปี และมีคุณสมบัติครบตามหลักเกณฑ์แม่ตัวอย่าง

23.3 กิจกรรมการพัฒนาสุขภาพแม่และเด็ก จัดสรรตามจำนวนประชากรในลักษณะเหมาะสม ถ้าจังหวัดใดประชากรเกิน 1 ล้านคนจะได้รับงบประมาณ 1.8 ล้านบาท ถ้าประชากร

ต่ำกว่า 1 ล้านคนได้ 1.2 ล้าน ต่อไปทุก 3 ปีจะคิดเพิ่มร้อยละ 20
กิจกรรมอบรมแม่ตัวอย่างในปี 2538 ได้ทำการยุบกิจกรรมนี้

24. งานการบริการวางแผนครอบครัว

เป็นงานด้านส่งเสริมสุขภาพ หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองอนามัยครอบครัว กรมอนามัยแบ่งออกเป็น 3 งานย่อย ๆ ดังนี้ งานวางแผนครอบครัว งานเฝ้าระวังคุณภาพการคุมกำเนิด งานสร้างทัศนคติและพฤติกรรมด้านอนามัยครอบครัวของประชาชน มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ ให้บริการวางแผนครอบครัว ตรวจหามะเร็งปากมดลูกให้แก่ผู้รับบริการ คุมกำเนิด จัดกิจกรรมให้บริการความรู้ นิทรรศการ บริการวางแผนครอบครัวและอนามัยแม่และเด็กในหมู่บ้านอพย. จัดรายการให้ศึกษาทางสื่อมวลชน รถหน่วยเคลื่อนที่ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด รณรงค์วางแผนครอบครัวเพื่อส่งเสริมการคุมกำเนิดชนิดถาวร ท่วงอนามัย ยาฝังคุมกำเนิด และอนามัยแม่และเด็ก เผยแพร่ความรู้โดยเอกสาร โปสเตอร์ และสิ่งพิมพ์

หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณโดยรวมมี ดังนี้ จัดสรรตามเป้าหมาย โดยเทียบเป้าหมายแต่ละจังหวัดกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในการตั้งเป้าหมายต้องพิจารณาควบคู่ไปกับทิศทาง หรือนโยบายของกองอนามัยครอบครัวด้วย ซึ่งกรมอนามัยจะแบ่งการจัดสรรงบประมาณออกเป็นทั้งตัวเงินและจัดสรรเป็นเวชภัณฑ์และวัสดุการแพทย์ โดยมีเกณฑ์การจัดสรรดังนี้

24.1 การจัดสรรเป็นเงิน จะจัดสรรดังนี้

1. จัดสรรให้ตามจำนวนเป้าหมายในแต่ละจังหวัด โดยเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้และพิจารณาจากค่าของงบประมาณของจังหวัดตามระบบ กชช. โดยกำหนดขอบเขตให้อยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่มีอยู่ขณะนั้นซึ่งแต่ละจังหวัดจะได้เท่ากัน ในแต่ละกิจกรรมแต่ต้องคำนึงถึงผลงานและขีดความสามารถในการทำงานของจังหวัดด้วย

2. จัดสรรให้กับกิจกรรมบางอย่างที่เป็นนโยบายและเป็นกิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เช่น ต้องการให้งบประมาณแก่อำเภอที่มีผลงานไม่ดีเท่าที่ควรคือ ปฏิบัติงานไม่ได้ตามเป้าหมาย กองอนามัยครอบครัวจะแจ้งให้จังหวัดทราบว่า จะให้งบประมาณในการทำกิจกรรมดังกล่าว จำนวนอำเภอและคุณสมบัติของอำเภอที่จะได้รับงบประมาณนี้ แต่เมื่อรวมค่าของจังหวัดต่าง ๆ แล้ว ถ้าจำนวนที่จังหวัดขอมารวมแล้วเกินจำนวนที่กำหนดไว้ กองอนามัยครอบครัวจะพิจารณาตัดทิ้งให้เหลือในจำนวนที่กำหนดไว้ โดยดูผลงานของจังหวัดในปีที่ผ่านมา ซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะนี้จะจัดสรรให้เท่ากัน ในแต่ละอำเภอที่ได้รับ

24.2 การจัดสรรเป็นเวชภัณฑ์และวัสดุการแพทย์ มีเกณฑ์ดังนี้

1. ดูจากจำนวนเวชภัณฑ์ที่คงเหลือของปีที่ผ่านมา
2. กำหนดจำนวนความต้องการโดยพิจารณาจากแนวโน้มของผู้รับบริการในปี

ที่ผ่านมา

3. จัดสรรตามเป้าหมาย

25. งานควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

เป็นงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและน้ำสะอาด หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กองสุขาภิบาลอาหาร กรมอนามัย มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค โดยการเก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อตรวจวิเคราะห์คุณภาพเทียบกับมาตรฐาน เฝ้าระวังการปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค เฝ้าระวังการแก้ไขปัญหาคุณภาพแหล่งน้ำ โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาระบบข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด การพัฒนาบุคลากรเพื่อดำเนินการควบคุมและสนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควบคุมสภาวะมลพิษในเขตชุมชน

หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ จัดสรรตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น กิจกรรมการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค โดยการเก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อตรวจวิเคราะห์คุณภาพเทียบกับมาตรฐาน ในปี 2537 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ร้อยละ 50 ของประปาทั่วประเทศ ส่วนน้ำบริโภคประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 10 โดยจัดสรรเฉลี่ยไปตามจำนวนแหล่งน้ำในแต่ละจังหวัด

26. โครงการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข

เป็นงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีกิจกรรมดังนี้ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร การจัดตั้งกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภค การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เฝ้าระวังความไม่ปลอดภัยในการบริโภค เช่น ตรวจแนะนำร้าน ตรวจสถานที่ประกอบการ เก็บตัวอย่างมาวิเคราะห์ ตรวจสลาก เฝ้าระวังโฆษณา ผลิตภัณฑ์ระดับจังหวัด เผยแพร่ประชาสัมพันธ์

หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณมีดังนี้ จัดสรรไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เริ่มต้นด้วยการกำหนดราคาต่อหน่วยของกิจกรรมแต่ละอย่าง หลังจากนั้นทำการตั้งเป้าหมายว่าแต่ละจังหวัดควรมีเป้าหมายร้อยละเท่าไร โดยเทียบกับจำนวนหมู่บ้าน จำนวนสถานประกอบการฯ แล้วทำการเสนอเป้าหมายส่งสำนักงานประมาณ และหลังจากที่พระราชบัญญัติรายจ่ายประจำปีประกาศใช้ก็จะทำการปรับเป้าหมายให้เหมาะสมกับจำนวนเงินที่ได้รับ แต่ทั้งนี้ก็มีหลักเกณฑ์ประกอบอื่น ๆ เช่น ชีตความสามารถในการปฏิบัติงาน ผลงานในปีที่ผ่านมาถ้าหากจังหวัดใดตั้งใจทำงานดีก็จะสนับสนุนงบประมาณมากกว่าจังหวัดที่ไม่ตั้งใจทำงานเท่าที่ควร

27. งานควบคุมโรคไม่ติดต่อ

เป็นงานด้านการควบคุมโรคไม่ติดต่อ อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการแพทย์ แบ่ง

ออกเป็น 3 งานคือ งานควบคุมโรคหัวใจและหลอดเลือด งานควบคุมโรคมะเร็ง อุบัติเหตุ ลักษณะงานจะเป็นการพัฒนาบุคลากรสาธารณสุข เช่น การฝึกอบรม ซึ่งหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณเมื่อดังนี้ เริ่มต้นด้วยการคัดกรองกลุ่มเสี่ยง แล้วจัดสรรงบประมาณตามกลุ่มเสี่ยง จังหวัดใดมีกลุ่มเสี่ยงสูงก็มีโอกาสได้รับการจัดสรรงบประมาณมากขึ้น หรือแบ่งตามสัดส่วนของกลุ่มเสี่ยง นอกจากนี้ยังมีหลักเกณฑ์ประกอบคือ นโยบายเน้นหนักของกระทรวง และการดูขีดความสามารถหรือศักยภาพของแต่ละจังหวัดด้วย

28. โครงการสุขภาพจิต

เป็นงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันสุขภาพจิต กรมการแพทย์ มีกิจกรรมดังนี้ คือ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อนามัยระดับปฏิบัติการ หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ เช่น ในปี 2537 กำหนดให้เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยระดับปฏิบัติการทุกคนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานีอนามัยทุกแห่งในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 17 จังหวัด

จากการศึกษาหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ โครงการพัฒนาชนบทที่ส่วนกลางจัดสรรให้จังหวัด โดยอาศัยแผนพัฒนาจังหวัดในแต่ละ โครงการจะเห็นว่าหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ที่เหมือนกัน คือ จัดสรรตามจำนวนผลผลิต (outputs) ที่ได้จากกิจกรรมของงาน/โครงการนั้น ๆ เช่น จัดสรรตามปริมาณบริการในรอบปีที่ผ่านมา จัดสรรตามจำนวนเป้าหมาย (targets) ซึ่งถือว่าเป็นการจัดสรรตามจำนวนผลผลิต (outputs) เนื่องจากเป้าหมายคือผลผลิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในอนาคตเมื่อสิ้นสุดโครงการ (ไกรยุทธ ธีรยาศินันท์, 2536) และอีกหลักเกณฑ์หนึ่งคือ จัดสรรตามความจำเป็น (need) เช่น ปัญหาสาธารณสุข หรือสถานะการเกิดโรคในแต่ละพื้นที่และหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ จัดสรรโดยพิจารณาจากศักยภาพของแต่ละจังหวัด เช่น จำนวนบุคลากร จำนวนสถานบริการที่มีอยู่ในขณะนั้น ในขณะที่มีบางงาน/โครงการไม่คำนึงถึงทางด้านศักยภาพเนื่องจากมีความเห็นว่าแต่ละจังหวัดมีระดับศักยภาพที่ไม่แตกต่างกัน การจัดสรรงบประมาณจึงควรคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ มากกว่า หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณที่แตกต่างกันอีกหลักเกณฑ์หนึ่ง คือ การจัดสรรตามนโยบายเน้นหนัก หรือนโยบายพิเศษของแต่ละกรม/กอง ซึ่งแนวทางการจัดสรรงบประมาณ โครงการพัฒนาชนบทที่ส่วนกลางจัดสรรให้จังหวัด โดยอาศัยแผนพัฒนาจังหวัดนั้น ส่วนกลางได้กำหนดไว้ในกรอบนโยบายของกระทรวง หรือกรอบแนวทางการประสานแผนพัฒนาจังหวัด (กชช.6) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าการจัดสรรงบประมาณ โครงการพัฒนาชนบทที่จัดสรรตามนโยบายพิเศษ หรือนโยบายเน้นหนักนี้จะเข้าช้อนกับกรอบแนวทางฯ (กชช.6) หรือไม่ และจะส่งผลกระทบต่อหลักเกณฑ์อื่น ๆ หรือไม่เพียงไร นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่ามีงาน/โครงการที่ใช้หลักเกณฑ์การ

จัดสรรงบประมาณหลายอย่างประกอบกัน โดยเรียงตามลำดับความสำคัญของหลักเกณฑ์เหล่านั้น

ถึงแม้ว่าการศึกษาคั้งนี้ไม่สามารถที่จะบอกได้ว่าหลักเกณฑ์ที่ส่วนกลางใช้ในการจัดสรรงบประมาณโครงการพัฒนาชนบทให้กับจังหวัด โดยอาศัยแผนพัฒนาจังหวัดนั้นมีประสิทธิภาพ หรือเป็นธรรมหรือไม่ แต่จากการศึกษารายละเอียดหลักเกณฑ์การจัดสรรในแต่ละงาน/โครงการจะเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์ที่ส่วนกลางใช้ในการจัดสรรงบประมาณโครงการพัฒนาชนบทให้กับจังหวัด โดยอาศัยแผนพัฒนาจังหวัดมีประสิทธิภาพ และความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณอยู่พอสมควรในระดับหนึ่ง นั่นคือ จัดสรรตาม ผลผลิต(outputs) และตามความจำเป็น (needs) แต่อย่างไรก็ตามการจัดสรรงบประมาณโครงการพัฒนาชนบทนั้นอยู่ในวงจำกัดของวงเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณที่ตั้งไว้ ดังนั้นในบทต่อไปจะศึกษาว่า หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณที่ส่วนกลางกำหนดไว้เนั้นมีความสัมพันธ์กับงบประมาณที่จัดสรรเป็นอย่างไร หลักเกณฑ์หรือปัจจัยที่มีและไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดการจัดสรรงบประมาณมีอะไรบ้าง ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการศึกษาในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย